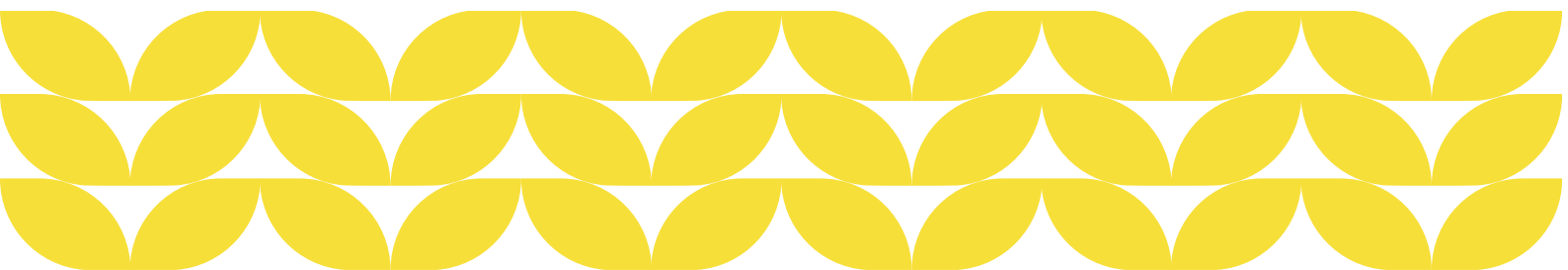

Järvenpään laaja hyvinvointikertomus

2017–2020

Sisällysluettelo

Tiivistelmä

1.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Järvenpäässä	3
1.1	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja johtaminen	3
1.2	Laajan hyvinvointikertomuksen prosessi	6
1.3	Laajan hyvinvointikertomuksen sisältö	7
1.4	Miten terveydenedistämiseksi (TEA-viisari) on Järvenpäässä kehittynyt?	9
1.5	Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kannustin tulevaisuudessa.....	10
2.	Hyvinvointiin vaikuttavia taustatietoja	12
2.1	Väestö.....	12
2.2	Väestöllinen huoltosuhde	13
2.3	Koulutustaso.....	14
2.4	Perheet.....	14
3.	Hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella	15
3.1	Tavoite 1.: Lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistaminen.....	15
3.2	Tavoite 2: Heikoimmassa asemassa olevien hyvinvoinnin vahvistaminen.....	18
3.3	Tavoite 3: Liikkumisen lisääminen.....	22
3.4	Tavoite 4: Kodin, lähiympäristön ja kaupunkiympäristön turvallisuus	23
3.5	Tavoite 5: Palveluverkon uudistaminen sekä toimivat palveluketjut sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa	25

[OBJ]

Liitteet

TIIVISTELMÄ

Hyvinvointi ja terveys ovat vuosittain tärkeimpien tekijöiden joukossa, kun ihmisiltä kysytään elämän merkityksellisiä asioita. Kuntalaki määrittelee hyvinvoinnin ja sen edistämisen kunnan tärkeäksi tehtäväksi. Hyvinvointikertomusten ja -suunnitelmien lakiperusteet ovat vahvat. Hyvinvoinnin ja terveyden seurantatietoja käytetään kunnassa päätöksenteon perusteena ja niiden avulla ohjataan taloudellisia resursseja.

Laaja hyvinvointikertomus kuvaa menneen valtuustokauden hyvinvointia, siinä tapahtuneita muutoksia ja toimenpiteitä. Valtuustokautta voi luonnehtia muutosten ajaksi. Järvenpäässä tapahtui suuri muutos vuonna 2019, kun sosiaali- ja terveystalouden tuottaminen ja järjestämisen siirtyi Keski-Uudenmaan kuntayhtymälle (Keusote). Muutos loi mahdollisuuksia järjestää kaupungin hyvinvointia edistäviä palveluja uudelleen. Hyvinvointisuunnitelman jouduttiin päivittämään näiden muutosten takia kesken valtuustokauden. Kokonaisuutena voi todeta, että kaupungin hyvinvointia edistävä monialainen työ on onnistunut. Alueellista ”hyte” yhteistyötä on jatkettu Keusoten ja muiden alueen kuntien kanssa. Yhteistyö on tuottanut tuloksia mm. ehkäisevässä päihdetyössä.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnissa huolta aiheuttaa edelleen mielenterveyteen ja lasten liikkumiseen liittyvät asiat. Aikuisten hyvinvoinnissa erottautuu karkeasti arvioiden noin kolmannes, joka kokee hyvinvointinsa ja terveytensä keskimäärästä heikommaksi.

Koronapandemia toi muutoksia hyvinvointisuunnitelman toimintoihin. Osan käynnistäminen on viivästynyt, mutta suurin osa toimenpiteistä on pystytty toteuttamaan muuttamalla ohjausta, neuvontaa ja kohtaamisverkkoja.

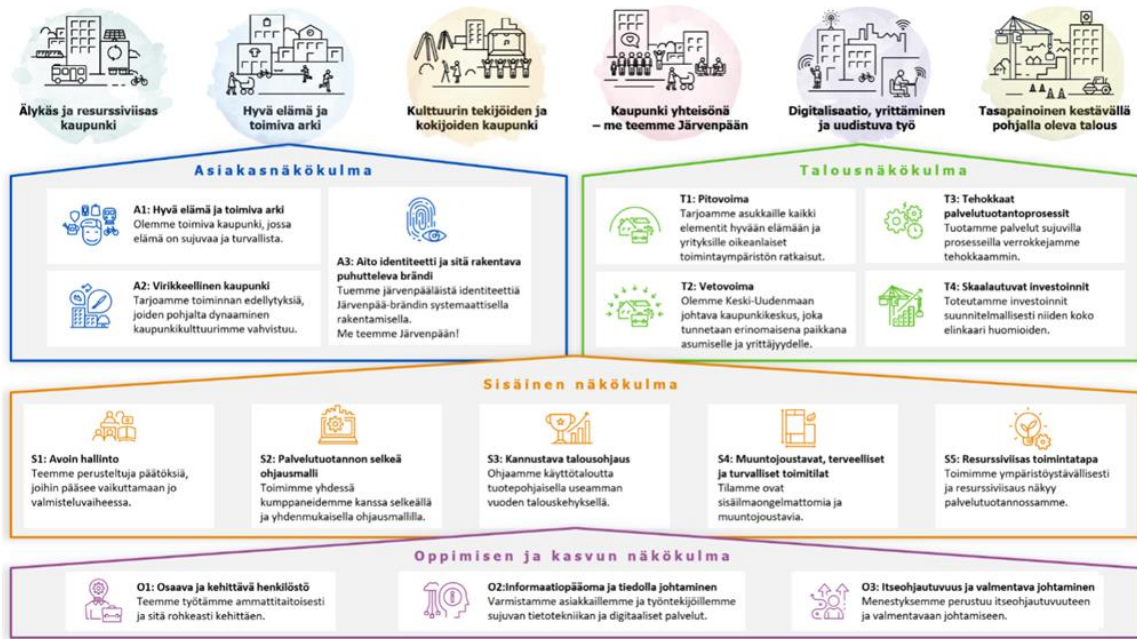
1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Järvenpäässä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan perustehtävistä. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

1.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja johtaminen

Valtuustokauden alussa asetetut hyvinvointia ja terveyttä edistävät tavoitteet muuttuivat kesken valtuustokauden. Tämän vuoksi tässä hyvinvointikertomuksessa ei voida arvioida näiden tavoitteiden toteutumista, vaan kertomus keskittyy v. 2020 hyväksytyyn hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja painopisteiden mukaisen toiminnan kuvaamiseen.

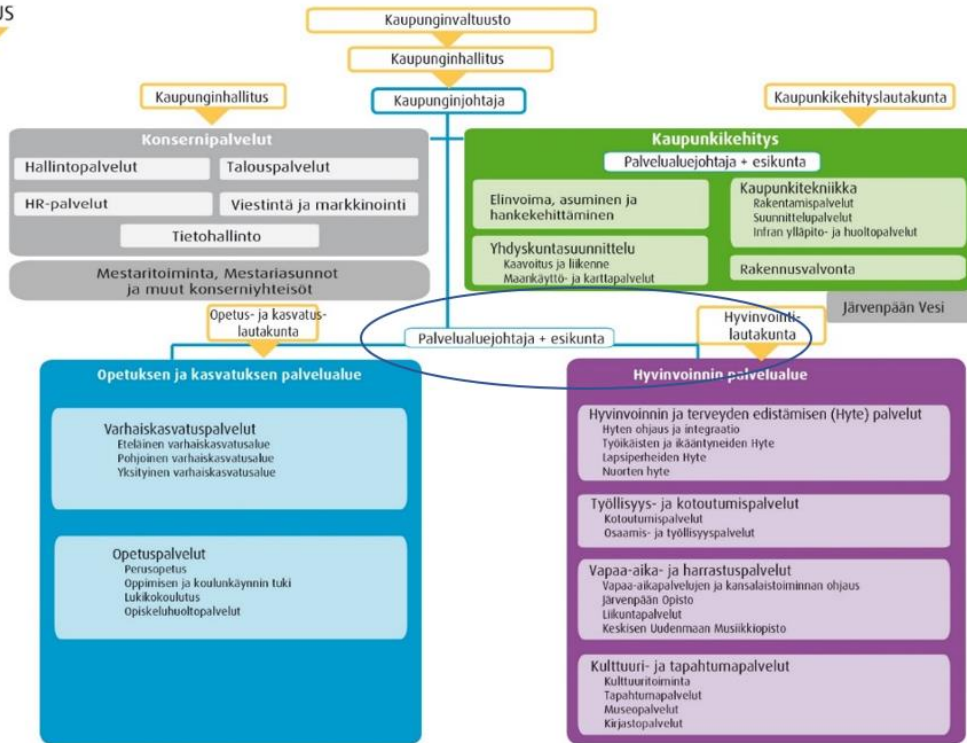
Järvenpäässä valmisteltiin uusi kaupunkistrategia (kuva 1.) uuden kaupunginjohtajan johdolla. Kaupunkistrategiaan perustuva ”Hyvää elämää ja toimivaa arkea” -hyvinvointisuunnitelma 2020–2021 hyväksyttiin helmikuussa 2020 valtuustossa. Hyvinvointisuunnitelma toteuttaa strategian mukaista hyvää elämää ja toimivaa arkea -päämäärää.

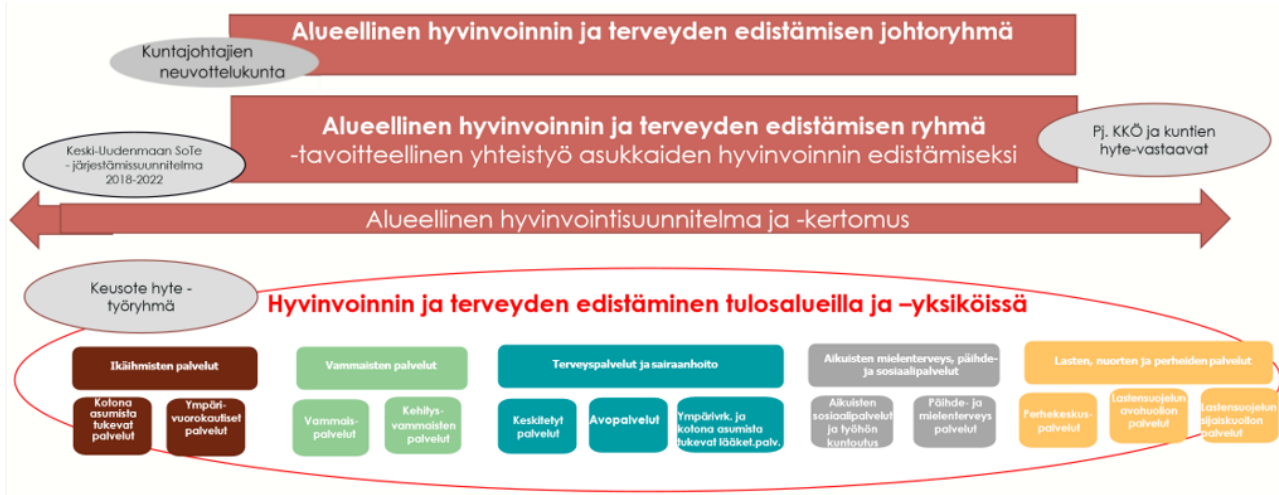
Kuva 1: Järvenpään kaupungin strategiakartta: kuusi tulevaisuuskuva, neljä näkökulmaa ja 15 päämäärää. (Lähde: Järvenpään strategiakortit)

Vuoden 2019 alussa kaupungin organisaatio muuttui (kuva 2.), koska sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen ja tuottaminen siirtyi Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle (Keusote). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu on Järvenpäässä hyvinvoinnin palvelualueella. Kaupungin eri palvelualueista ja palveluista koostuva hyvinvointiryhmä vastaa hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja monialaisen hyvinvointityön koordinoinnista.

OHJAUS

Kuva 2. Järvenpään kaupungin organisaatio vuonna 2019

Kuva 3: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenne Keusoten alueella (Lähde: Keski-Uudenmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020–2025)

Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu yhdyspinnoilla kuuluu Keusote kuntayhtymässä Ulkoiselle integraatioyksikölle (kuva 3.). Alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet, joissa johtoryhmänä toimii Kuntajohtajien neuvottelukunta ja ohjausryhmänä Alueellinen hyte-ryhmä, vahvistettiin vuoden 2019 aikana. Alueellinen hyte-ryhmä, kuntien hyvinvoinnin ja terveyden

edistämisen vastuuhenkilöt yhdessä kuntayhtymän ulkoisen integraation edustajien kanssa, on kokoon-
tunut säännöllisesti noin kuukauden välein ja koordinoitunut alueellista hyvinvoinnin ja terveyden edistä-
misen työtä. Kuntayhtymän edustajat ulkoisesta integraatiosta ovat lisäksi pysyvinä jäseninä alueen
kuntien omista hyte-ryhmissä kuntien toiveiden mukaisesti. Lisäksi kuntayhtymässä on oma hyte -
ryhmä, jonka edustajat ovat palvelualueilta ja konsernista vahvistamassa kuntayhtymän omaa hyvin-
voinnin ja terveyden edistämisen työtä sekä onnistumista eri yhdyspinoilla.

1.2 Laajan hyvinvointikertomuksen prosessi

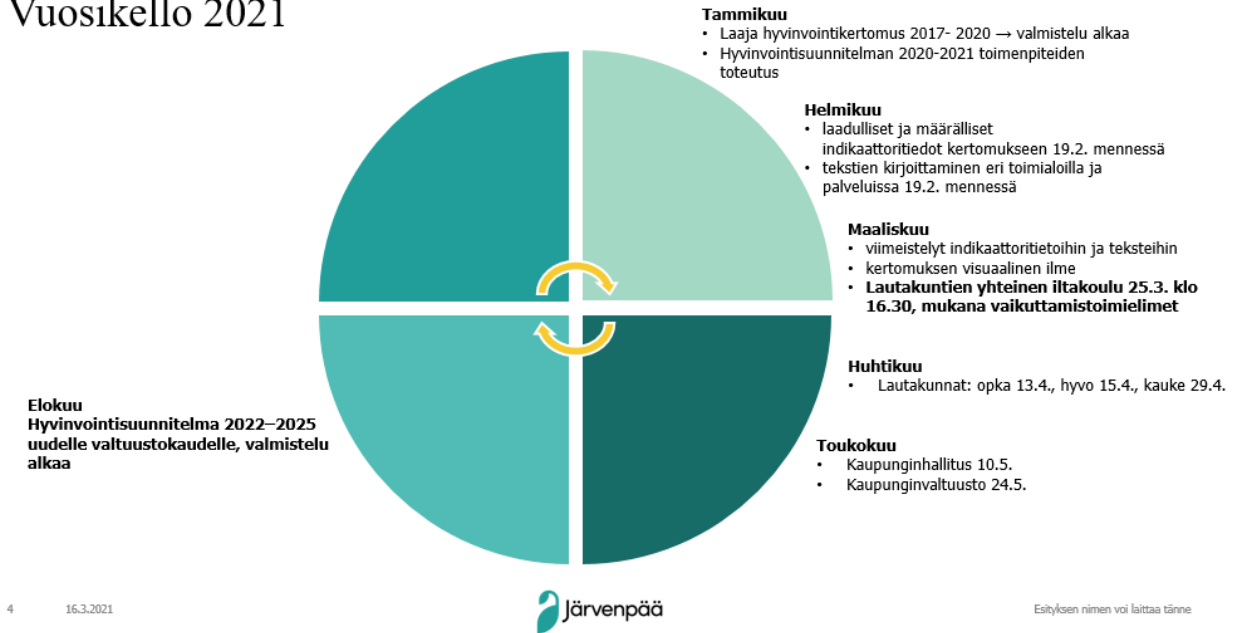
Laaja hyvinvointikertomus v. 2017–2020 kuvaa järvenpääläisten hyvinvoinnin tilaa, kehitystä sekä toteu-
tuneita toimenpiteitä. Valtuustokauden aikana on valtuustolle raportoitu vuosittain hyvinvoinnin tilasta
ja nämä raportit ovat luettavissa oheisista linkeistä: [Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2018](#) ja Hy-
vinvointikatsaus 2019. Keusote valmistelee alueellista hyvinvointikertomusta, jossa raportoidaan sosi-
aali- ja terveydenhuoltoa koskevat tiedot.

Hyvinvointikertomuksen valmistelusta on vastannut kaupungin hyvinvointiryhmä. Hyvinvointiryhmän
jäsenet ovat: Kirsi-Marja Karjalainen, pj., hyte-johtaja/hyvinvoinnin palvelualue
Mari Asell, opiskeluhuollon päällikkö, opetuksen ja kasvatuksen palvelualue
Anne Honkanen, erityisasiantuntija, hyvinvoinnin palvelualue
Pilvi Kallio-Meriläinen, osallisuuden erityisasiantuntija, konsernipalvelut
Jari Lausvaara, vt. palvelualuejohtaja 14.2.2021 asti, hyvinvoinnin palvelualue
Anu Puro, nuorisopalvelujen päällikkö, hyvinvoinnin palvelualue
Tony Konkola, liikuntapäällikkö/Jyri Marjamäki, liikunnan erityisasiantuntija, hyvinvoinnin
palvelualue
Mari Karsio, erityisasiantuntija/ Mikko Autere, kaupunkitekniikan johtaja, kaupunkikehityk-
sen palvelualue
Marjut Suo, erityisasiantuntija, Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymä

Työ on edennyt kuvan 4. vuosikellon mukaisesti. Palvelualueet ovat käsitelleet keromusta johtoryhmis-
sään. Vaikuttamistoimielimille kertomuksen valmistelusta on kerrottu tammi-helmikuun 2021 kokouk-
sissa, joissa syntyi idea yhteisestä lautakuntien ja vaikuttamistoimielimien iltakoulusta.

Vuosikello 2021

Kuva 4. Laajan hyvinvointikertomuksen valmisteluprosessi

1.3 Laajan hyvinvointikertomuksen sisältö

Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2020–2021 määrittää valtuustokauden lopun hyvinvointia edistävät kehittämisen kärjet ja tavoitteet (kuva 5.).

Kehittämisen kärjet vuosille 2020-2021

A1: Hyvä elämä ja toimiva arki

Järvenpäässä elämä on sujuvaa ja turvallista. Elämän eri tilanteissa arkea tukevat palvelut ovat helposti kaupunkilaisten käytettävissä tiiviin ja uudistuvan palveluverkon sekä digitaalisten palvelujen kautta. Liikkuminen kaupungin sisällä ja työssäkäyntialueella on helppoa.

Kaupunki on edelläkävijä asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämisessä. Se vahvistaa järvenpäälaisten omaa osallisuutta ja vastuuta. Järvenpäässä jatkuva oppiminen, itsensä toteuttaminen ja virikkeellinen elämä on kaikille mahdollista. Monimuotoiset tilat toimivat myös kaupunkilaisten kohtaamispaikkoina ja kansalaistoiminnan keskuksina. Ulkoilu- ja virkistysalueet kokoavat kaupunkilaisia ja vieraita liikkumaan, virkistytymään sekä viihtymään yhdessä.

Hyvä elämä vahvistaa järvenpääläistä identiteettiä sekä luo avointa, sallivaa ja toisia arvostavaa kaupunkikulttuuria.

A1, sitova tavoite:

Kaupunkilaisten hyvinvointi on kaupungin kaiken toiminnan lähtökohta

A1, sitova tavoite:

Kuntalaisten kokemus arjen turvallisuudesta kasvaa

A1, sitova tavoite:

Tehokas, turvallinen ja taloudellinen palvelutarvetta vastaava palveluverkko

1. Lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistaminen
2. Heikoimmassa asemassa olevien hyvinvoinnin edistäminen
3. Liikkumisen lisääminen

4. Kodin, lähiympäristön ja kaupunkiympäristön turvallisuus

5. Palveluverkon uudistaminen sekä toimivat palveluketjut sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa

Kuva 5. Hyvinvointisuunnitelman 2020–2021 kehittämisen kärjet

Hyvinvointisuunnitelmassa määritellyt viisi kehittämisen kärkeä ja tavoitetta ovat hyvinvointikertomuksen perustana. On kuitenkin huomioitava, että kuvassa 5. olevat tavoitteet ovat olleet voimassa vain helmikuusta 2020, ei koko valtuustokautta. Raportoitavia hyvinvointi-indikaattoreita on siten valittu laajemmin kuvaamaan koko valtuustokauden aikaa.

Laaja hyvinvointikertomus koostuu kolmesta kokonaisuudesta:

1. Hyvinvoinnin johtaminen ja rakenteet sekä hyvinvointi tilastojen valossa
2. Liite 1. Toimenpiteet palveluissa hyvinvointisuunnitelman painopisteiden mukaisesti
3. Liite 2. Hyvinvointi, osallisuus ja turvallisuus kuntalaisten kokemana v. 2020, kyselyn tulokset

Laaja hyvinvointikertomus sisältää sellaiset valtakunnalliset tilastotiedot, jotka ovat saatavissa tarkasteluajankohtana. Tilastotiedot päivittyvät eri aikoina, joten on haasteita saada vertailukelpoista hyvinvointia kuvaavaa tietoa eri vuosilta. Pääasialliset tietolähteet ovat tilastokeskus ja Sotkanet.

Kuntalaisten kokemuksista hyvinvoinnista, osallisuudesta ja turvallisuudesta raportoidaan kaikille avoimen webropol-kyselystä saatujen tietojen perusteella. Kyselyssä kartoitettiin myös kuntalaisten kokemia koronatilanteesta johtuvia vaikutuksia hyvinvointiin. Kyselyn tulokset ovat erillisenä liitteenä.

Lisäksi arvokkaan lisän tilastoihin ja kyselyihin tuovat kaikilta palvelualueilta kerätty kuvaus keskeisistä valtuustokauden aikaisista hyvinvointia edistävästä toimista: missä on koettu onnistumisia ja missä haasteita. Toimenpiteitä arvioidaan suhteessa asetettuihin painopisteisiin (kuva 6). Lopullisessa hyvinvointikertomuksessa toimenpiteet tullaan esittämään sähköisellä alustalla.

Kuva 6. Hyvinvointisuunnitelman 2020–2021 painopisteet

1.4 Miten terveydenedistämisasiivisyys (TEA-viisari) on Järvenpäässä kehittänyt?

[TEA-viisari](#) tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Palvelu tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. Terveydenedistämisasiivisuuden (TEA) ulottuvuudet kuvaavat toimintaa eri näkökulmista. Perusajatuksena on, että toimiakseen laadukkaasti ja tehokkaasti kunnan on huomioitava kaikki nämä näkökulmat.

Terveydenedistämisasiivisuudesta saadaan tiedot seuraavista osa-alueista: kuntajohto, perusopetus, liikunta, perusterveydenhuolto ja kulttuuri. TEA-indikaattori on pistemäärä asteikolla 0–100. Mitä suurempi pistemäärä, sitä parempi tulos. Parhaimmat tulokset Järvenpää saa liikunnassa ja heikoimmat kulttuurissa. (taulukko 1. ja 2.)

Pisteet	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kaikki sektorit	66	66	71	77	77	76	74	70	67	61	63
Kuntajohto	..	76	..	93	..	94	..	81	..	57	..
Perusopetus	..	66	..	70	..	70	..	68	..	69	..
Lukiokoulutus	72
Ammatillinen koulutus
Liikunta	84	..	82	..	78	..	79	..	87	..	70
Perusterveydenhuolto	71	..	73	..	69	..	48	..	50
Kulttuuri	..	60

Taulukko 1. Terveydenedistämisasiivisyys vuosina 2010–2020 Järvenpäässä (lähde: Tea-viisari)

Pisteet	Järvenpää	Koko maa
Kaikki sektorit	66	68
Kuntajohto	76	78
Perusopetus	66	66
Lukiokoulutus	..	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	84	72
Perusterveydenhuolto	71	67
Kulttuuri	60	59

Taulukko 2. Terveydenedistämisen aktiivisuus Järvenpäässä verrattuna koko maahan vuonna 2020 (Lähde: Tea-viisari)

Terveydenedistämisen aktiivisuus kuntajohdossa

Indikaattori kuvaa kuntajohdon ja kunnan keskushallinnon terveydenedistämisen aktiivisuutta. Vuoteen 2017 terveydenedistämisen aktiivisuus näyttää laskeneen, mitä selittää johtamisen ja osallisuuden osa-alueiden heikommat tulokset. Päätösten ennakkoarviointi on käytössä vain joillakin toimialoilla ja kirjallinen ennakkoarvioinnin toimintaohje puuttuu. Vuoden 2020 aikana on aloitettu ennakkoarvioinnin ohjeen valmistelu.

Terveydenedistämisen aktiivisuus liikunnassa

Terveydenedistämisen aktiivisuus liikunnassa on ollut koko ajan korkeammalla tasolla verrattuna koko maahan ja noussut vielä viimeisimmässä seurannassa. Eniten parannettavaa on seuranta- ja tarveanalyseissä.

Terveydenedistämisen aktiivisuus perusopetuksessa

Terveydenedistämisen aktiivisuus on viimeisimmässä seurannassa hieman laskenut, mutta on koko maan tasolla. Eniten parannettavaa on poissaolojen seurannassa.

Terveydenedistämisen aktiivisuus kulttuurissa

Tällä tiedonkeruulla selvitetään hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuurin toimenpiteitä, resursseja ja toimintakäytäntöjä kunnissa. Indikaattori oli vuonna 2019 käytössä ensimmäistä kertaa. Järvenpään tulos sijoittuu koko maan vertailussa samalle tasolle. Parhaimmat tulokset syntyvät kulttuurin johtamisesta ja eniten parannettavaa on voimavaroissa.

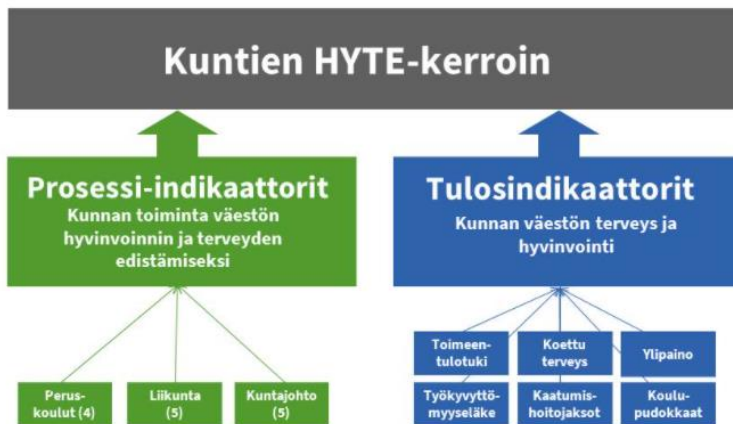
Terveydenedistämisen aktiivisuus perusterveydenhuollossa

Perusterveydenhuollon tulos on vuodelta 2018, jolloin sotepalvelut olivat vielä omassa kunnassa. Koko maan tasoon verrattuna tulos oli parempi. Eniten parannettavaa oli seuranta- ja tarveanalyseissä. Uudempaa vertailuarvoa ei ole saatavissa.

1.5 Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kannustin tulevaisuudessa

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan (ks. taulukko 3.) Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen. On huomioitava, että sote-uudistuksen valmistelu on edelleen kesken, eikä ole varmuutta, mitä hyte-kertoimen käyttönotolle tulee tapahtumaan. Siitä huolimatta kannustimeen vaikuttavien asioiden kehittämistä on syytä jatkaa.

Kuva 5. Hyte-kertoimen laskentaan vaikuttavat prosessi- ja tulosindikaattorit

Indikaattori (5341) ilmaisee HYTE-kertoimen arvon muutettuna euroiksi asukasta kohden. Vuoden 2020 väestömäärän ennakkotiedolla 44 466X 18,6€ tämä tarkoittaisi 827 068 € valtionosuuden lisäosaa Järvenpäälle.

Indikaattori (5340) ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0–100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta. Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo on 84. Eniten kehitettävää on tulosindikaattoreissa, joiden keskiarvo on 54.

Eniten pisteitä prosessi-indikaattoreista Järvenpää saa (100 pist.):

- kuinka usein kunta seuraa lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta,
- kunnan palveluiden kehittämisessä hyödynnetään asiakasraateja ja foorumeja,
- kunnassa on päätetty terveyttä edistävän liikunnan vastuutahosta ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiosta.

Eniten parannettavaa on seuraavissa tulosindikaattoreissa:

- koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat (45 pist.)
- kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65-vuotiailla. [Linkki](#)

			2018	2019	2020
HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341	Koko maa	yhteensä			
	Järvenpää			10,5	18,6
HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340	Koko maa				
	Järvenpää		66		68

Taulukko 3. Hyte-kerroin Järvenpää 2018 ja 2020, lähde: Sotkanet

2. Hyvinvointiin vaikuttavia taustatietoja

Tilastotietoja esitetään ajanjaksoilta, joissa nähdään kehitystä valtuustokauden aikana tai sitä ennen. Johtuen eri tilastojen julkaisuaikatauluista ja saatavuudesta, osa vertailutiedoista on tilastoitu ennen vuotta 2017 ja osalle indikaattoreista ei löydy ajallista vertailukohtaa. Vertailualueina käytetään Keski-Uudenmaan kuntia, Uuttamaata ja Suomea sellaisissa tilastoissa, joista vertailutietoa on saatavissa.

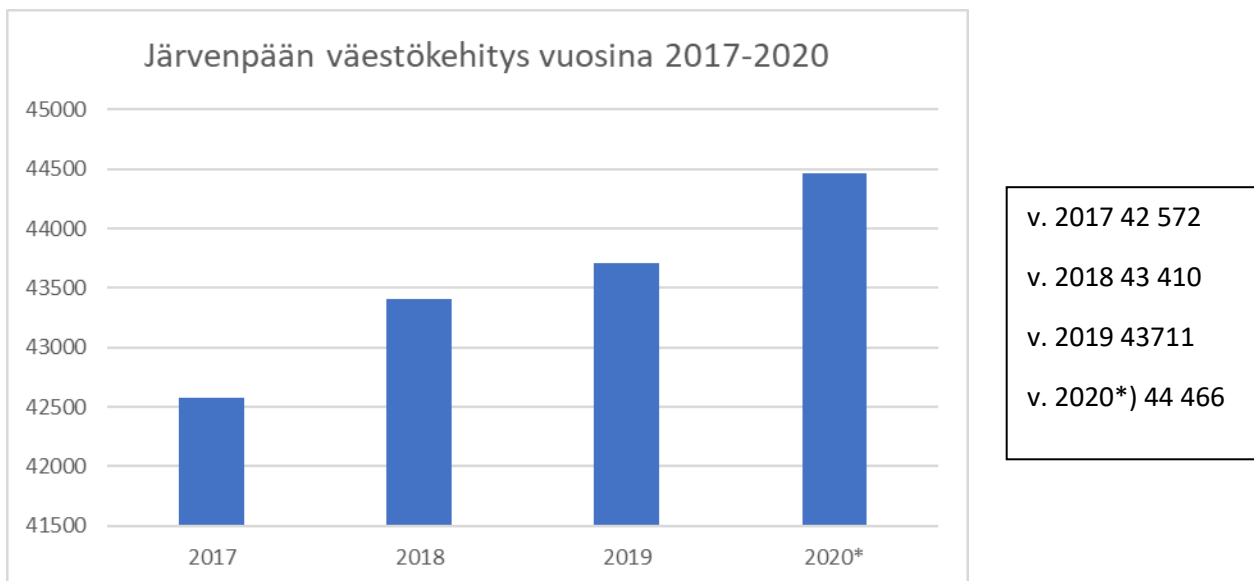
Hyvinvointisuunnitelman kehittämisen kärkien ja tavoitteiden indikaattoreiden kehitys esitetään mahdollisuuksien mukaan koko valtuuskautta käsittävältä ajanjaksolta, mikäli indikaattoreista on vain saatavissa tietoa.

Kouluterveyskyselyt on tehty vuosina 2017 ja 2019 ja niistä poimitut indikaattorit sisältyvät Sotkanet-taulukoihin. Aikuisväestön terveys ja hyvinvointitutkimus FinSote tehtiin vuonna 2018, eikä siihen ole saatavissa vertailutietoa. Seuraava FinSote-tutkimus tehdään keväällä 2021.

Valtakunnallisten indikaattoritietojen puutteen vuoksi hyvinvointitietoa kerättiin tammi-helmikuun vaihteessa 2021 toteutetulla kuntalaiskyselyllä. Kyselyyn vastasi 483 henkilöä. Kyselyn tulokset on esitetty erillisellä liitteellä.

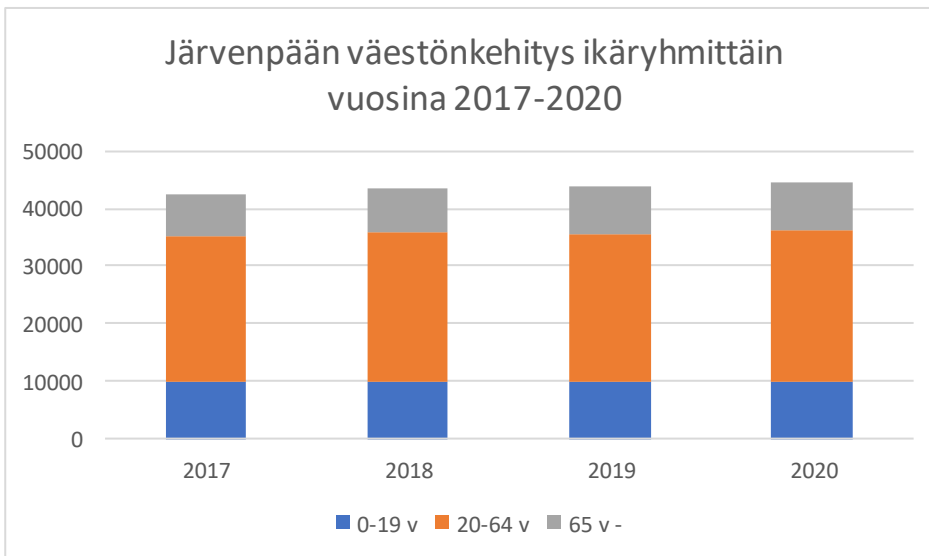
2.1 Väestö

Järvenpään väestö on kasvanut valtuustokauden aikana yhteensä 1 894 asukkaalla (kuva 6.). Vuoden 2020 väestömäärä esitetään ennakkotietona molemmissa taulukoissa. Väestönkasvua on tapahtunut kaikissa ikäryhmissä (kuva 7. ja taulukko 4.). Väestönkasvu merkitsee hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta palvelutarpeiden kasvua kaikilla palvelualueilla ei pelkästään päiväkotien ja koulujen tarpeessa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on huomioitava erityisesti ihmisten vapaa-aika ja harrastusmahdollisuudet sekä ikääntyvien toimintakyvyn edistämisen ja ylläpitämisen tarpeet.

*) ennakkotieto vuoden 2020 väestömäärästä

Kuva 6. Järvenpään väestökehitys vuosina 2017-2020

Kuva 7. Järvenpään väestönkehitys ikäryhmittäin vuosina 2017-2020

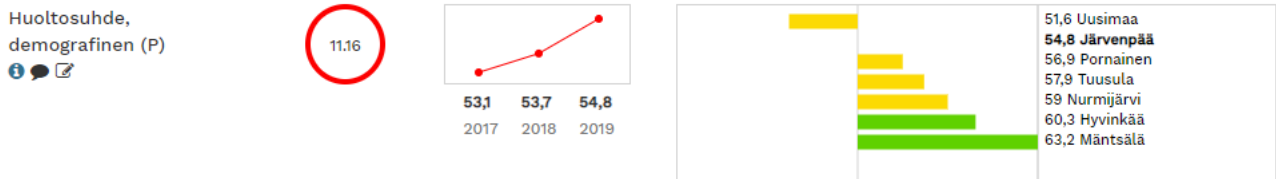
Vuosi	0-19 v	20-64 v	65 v -
2017	9912	25325	7335
2018	10004	25760	7646
2019	9938	25742	8031
2020	10014	26053	8399

Taulukko 4. Järvenpään väestömäärä ikäryhmittäin vuosina 2017-2020

2.2 Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllisen huoltosuhteen arvo on noussut tarkasteluajanjaksona (kuva 8.). Huoltosuhde ei suoraan kerro alueen väestörakenteesta. Joillakin alueilla väestöllistä huoltosuhdetta rasittaa suuri lasten määrä, toisaalla puolestaan suuri eläkeikäisten määrä. Taloudelliseen huoltosuhteeseen puolestaan vaikuttaa alueen ikärakenteen lisäksi myös alueen työllisyystilanne. Väestöllinen huoltosuhde on kasvanut tarkastelujaksolla Järvenpäässä ollen kuitenkin matalin Keski-Uudenmaan kunnista.

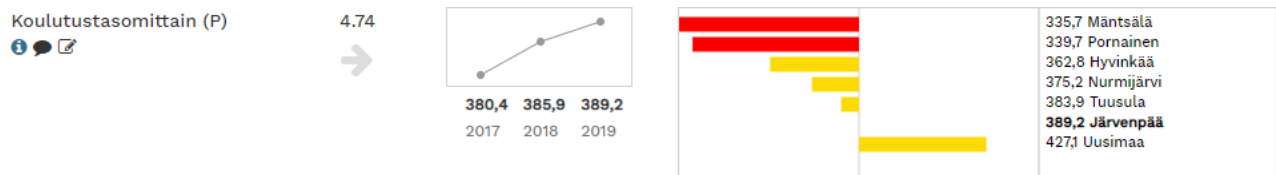
Väestöllinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttäneitä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Järvenpäässä väestöllinen huoltosuhde oli 2019vuonna 54,8. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä oli 17,0 % ja 65 vuotta täyttäneiden osuus 18,4 %. Viimeisen vuosikymmenen aikana alle 15-vuotiaiden osuus on hienoisesti laskenut ja 65 vuotta täyttäneiden osuus selvästi kasvanut.

Kuva 8. Väestöllinen huoltosuhte 2017–2019, lähde: sähköinen hyvinvointikertomus

2.3 Koulutustaso

Koulutustaso-indikaattori mitataan laskemalla perusasteen jälkeen suoritettua korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Järvenpäläisten koulutustaso on noussut tarkasteluajanjaksolla ollen Keski-Uudenmaan kunnista korkein, mutta matalampi kuin koko Uudellamaalla keskimäärin. Tutkimuksissa on todettu koulutustason yleisesti vaikuttavan terveyteen ja hyvinvointiin: mitä korkeampi koulutus sitä parempi terveys. (Kuva 9.)

Kuva 9. Koulutuso 2017-2019, lähde: sähköinen hyvinvointikertomus

Järvenpäässä vieraskielisten osuus on kasvanut vuodesta 2017 (56,3/1000 as) vuoteen 2019 (59,2/1000 as) (Lähde: Sotkanet ind 187, muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä /1000 asukasta kohti).

2.4 Perheet

Lapsiperheitä perheistä on yli 40 %, mikä on hieman korkeampi koko maahan verrattuna. Toimeentulotukea on saanut noin joka kymmenes lapsiperhe. Neljännes lapsiperheistä on yhden huoltajan perheitä. Reilu neljännes lapsiasuntokunnista asuu ahtaasti (taulukko 5).

		2018	2019
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista info ind. 190	Koko maa	29,5	29,1
	Järvenpää	27,7	26,8
Lapsiperheet, % perheistä info ind. 179	Koko maa	38,3	38,0
	Järvenpää	41,8	41,6
Lapsiperhepalveluita riittävästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista (2018-) info ind. 4902	Koko maa	36,6	
	Järvenpää		
Toimeentulotukea lyhytaikaisesti saaneet yksinhuoltajakotiloudet, % toimeentulotukea saaneista kotitalouksista info ind. 3038	Koko maa	4,1	4,1
	Järvenpää	4,6	4,4
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet yksinhuoltajakotiloudet, % toimeentulotukea saaneista kotitalouksista info ind. 3039	Koko maa	3,9	3,7
	Järvenpää	4,4	3,8
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä info ind. 423	Koko maa	11,0	10,6
	Järvenpää	10,9	10,3
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä info ind. 74	Koko maa	22,5	22,9
	Järvenpää	25,3	25,5

Taulukko 5., lähde: Sotkanet

3. Hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella

3.1 Tavoite 1.: Lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistaminen

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut seurattavat indikaattorit ja niiden kehitys 2017–2019 esitetään taulukoissa 6 ja 7. Vertailutietoa ei ole saatavissa indikaattoreihin, joiden kysymykset ovat olleet erilaiset eri vuosina. Tarkemmat kuvaukset kouluterveyskyselyistä löytyvät aiemmin julkaistuista hyvinvoinnin vuosiraporteista 2018 ja 2019.

Lapset ja nuoret kokivat oman terveydentilansa aiempaa huonommaksi kuin v. 2017. Liikunnan määrä oli vähentynyt kauttaaltaan ja ylipainoa todettiin useammin. Nukahtamisvaikeudet ja päänsäryt olivat myös lisääntyneet. Aamupalaa syötiin yhä vähemmän.

Oman osallisuuden tunne yhteisöissä koettiin heikentyneen, mutta yhteisöllisyyden tunne oli lisääntynyt, vaikka yksinäisyyttä koettiin edelleen. Järvenpäässä aloitettiin panostamaan koulujen yhteisölliseen työhön, jolla saattaa olla vaikutusta tuloksiin.

Jatkuva koulukiusaaminen tilastojen valossa näytti vähentyneen verraten muihin Keski-uudenmaan kuntiin, mutta ammatillisilla oppilaitoksilla se oli lisääntynyt. On kuitenkin viitteitä siitä, että koulukiusaaminen oli pysynyt ennallaan ja 4–5-lk:sta valtaosaa ei oltu kiusattu ollenkaan.

Viidennes peruskoulun 8.–9.-luokkalaisista, reilu viidennes lukiolaisista ja yli neljännes ammattiin opiskelevista on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana. Koko maahan verrattuna ilmiö on Järvenpäässä yleisempi lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla.

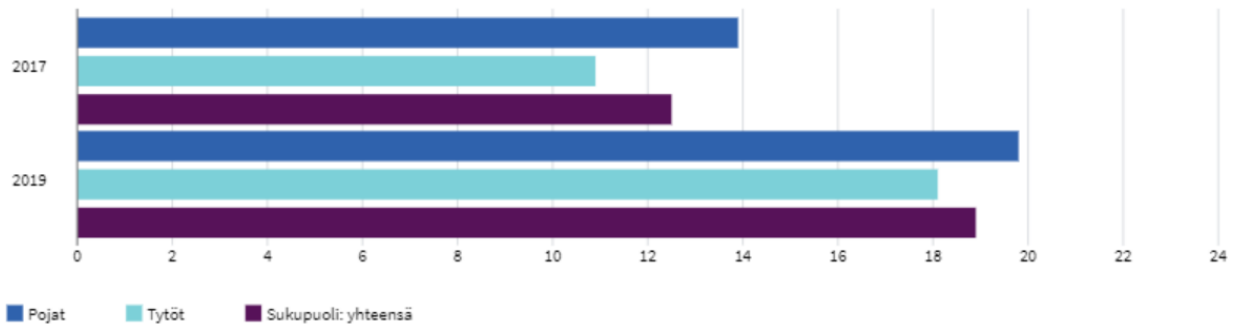
			2017	2019
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) info ind. 4938	Koko maa	yhteensä		20,6
	Järvenpää			19,2
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-) info ind. 4940	Koko maa		17,5	
	Järvenpää		22,7	
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-) info ind. 4939	Koko maa		21,9	
	Järvenpää		26,0	
Kokenut seksuaalista häirintää vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017) info ind. 4838	Koko maa		7,0	
	Järvenpää		7,8	
Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-) info ind. 4888	Koko maa		4,4	
	Järvenpää		2,8	

Talukko 6. Kouluterveyskyselyn tulokset 2017 ja 2019, lähde: Sotkanet

Kouluterveydstutkimuksissa on viitteitä siitä, että mielialaan liittyvät haasteet olivat lisääntyneet lapsilla ja nuorilla Järvenpään osalta eniten, verraten muihin Keski-Uudenmaan kuntiin. Koulustressiä koettiin eniten 4–5-lk:n joukossa. Koulu-uupumusta oli kuitenkin vähiten ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla nuorilla ja se oli yleisempää kuin 8–9-lk:lla lapsilla. Ahdistuneisuutta oli eniten ammatillisissa

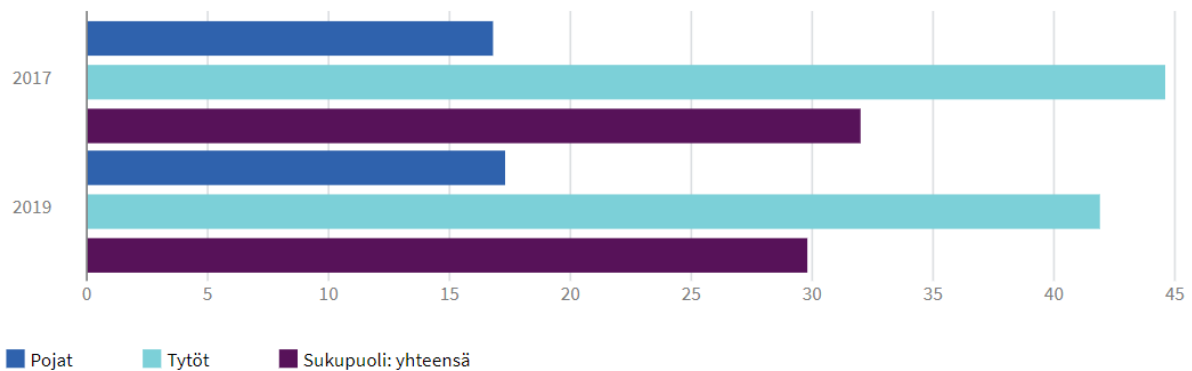
oppilaitoksissa opiskelevilla nuorilla. Alla olevissa kuvioissa esitetään keskeisiä tuloksia kouluterveystutkimuksesta.

Perusopetuksen 4.–5.-luokkalaisten mielialaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet 2017–2019. Tytöistä 18 %:lla oli mielialaan liittyviä ongelmia v. 2019 (lisäystä 7 %) ja pojista 20 %:lla (lisäystä 5 %) (kuva 10.).

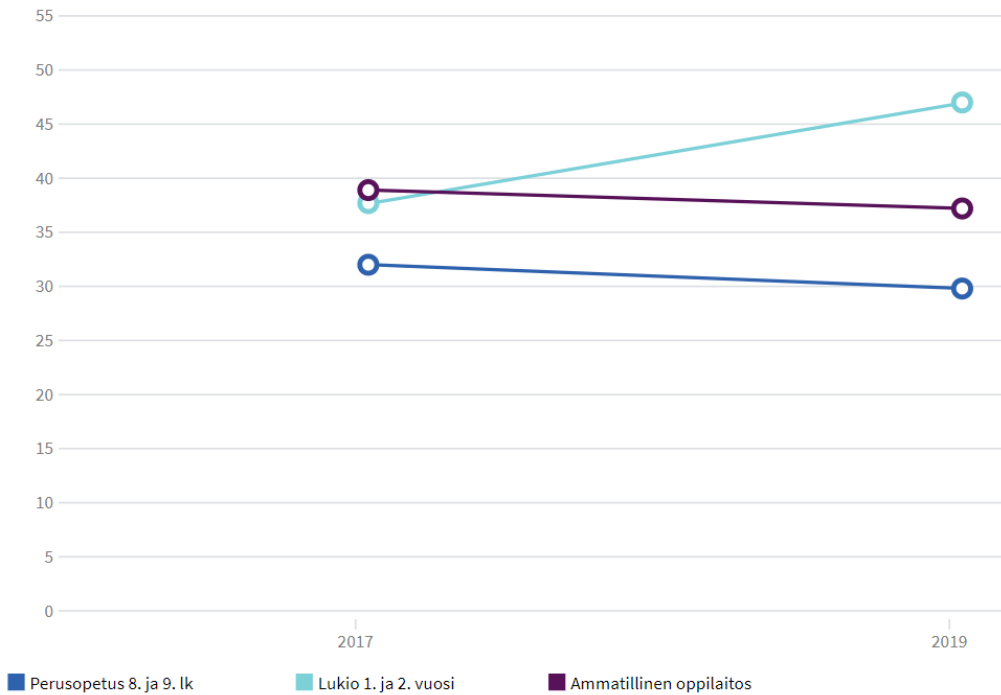
Kuva 10. 4.–5. luokan oppilailla mielialaan liittyviä ongelmia kahden viikon aikana, v. 2017 ja 2019, %
Lähde: kouluterveyskysely 2017 ja 2019

Perusopetuksen 8.–9.-lk:n pojilla mielialaan liittyviä huolia on ollut 17 %:lla eikä muutosta ole tapahtunut seurannan aikana. Tyttöillä mielialaan liittyneet huolet ovat vähentyneet (v. 2017 45 % -> v. 2019 42 %). (kuva11.).

Kuva 11. 8.-9. lk:n oppilailla ollut huoli mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana, %, v. 2017 ja v. 2019

Perusopetuksen 8.-9. lk:n (v. 2017 32 % -> v. 2019 30 %) ja ammattiin opiskelevien 1.–2. lk:n oppilailla (v. 2017 39 % -> v. 2019 37 %) on tapahtunut lievää laskua mielialaan liittyvissä huolissa. Lukiolaisilla huolet ovat kasvaneet 8 % (v. 2017 38 % -> v. 2019 47 %) (kuva 12.).

Kuva 12. Perusopetuksen 8.–9. lk:n, lukion 1.–2. lk:n ja ammattiin opiskelevien 1.–2. lk:n oppilailta ollut huolta mielialastaan kuluneen 12 kk:n aikana, %, v. 2017 ja v. 2019

Tupakointi oli vähentynyt nuorten keskuudessa, mutta esimerkiksi nuuskan käyttö oli lisääntynyt ammattiin opiskelevilla ja erityisesti tyttöjen keskuudessa. Alkoholien käyttö oli myös lisääntynyt toisella asteella. Humalahakuisuus oli lisääntynyt eniten 8–9-lk:n keskuudessa.

Kannabis-kokeilut olivat lisääntyneet ammattiin opiskelevilla selvästi. Vuonna 2019 joka viides ammattiin opiskeleva ilmoitti kokeilleensa kannabista. 8.–9.-luokkalaisilla (7 %) ja lukiolaisilla (7 %) kannabiskokeilut ovat pysyneet lähimain samana.

Niiden osuus, jotka ilmoittivat vuonna 2019, että omalta paikkakunnalta on helppo hankkia huumeita, oli kasvanut kaikissa ryhmissä verrattuna vuoteen 2017. Jopa lähes kaksi kolmesta ammattiin opiskelevasta kertoi näin (taulukko 7.).

		2017	2019
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 488	Koko maa	4,8	5,7
	Järvenpää	7,5	7,4
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 490	Koko maa	12,0	13,8
	Järvenpää	9,1	20,1
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 489	Koko maa	6,7	9,0
	Järvenpää	7,7	6,5
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4882	Koko maa	38,8	48,1
	Järvenpää	43,4	60,9
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4884	Koko maa	53,4	61,7
	Järvenpää	47,7	67,7
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4883	Koko maa	46,0	57,0
	Järvenpää	38,5	55,1

Taulukko 7. Kannabiskokeilut ja omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, lähde: Sotkanet

Yhä nuoremmat lapset olivat löytäneet opiskeluhuoltopalvelut. Mitä varhaisemmin voidaan puuttua esimerkiksi mielenterveyden kysymyksiin, sitä paremmat mahdollisuudet on tukea lapsia ja nuoria mielenterveyden haasteissa. Järvenpäässä on panostettu vuoden 2019 aikana siihen, että opiskeluhuollon palveluiden henkilöstö tulee tutuksi kouluilla, lukiossa sekä ammatillisilla oppilaitoksilla ja palveluiden piiriin pääsee matalalla kynnyksellä. Toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa Keudassa ja Seurakuntaopistolla kuraattoripalvelut otettiin kunnan omaksi toiminnaksi vasta vuoden 2019 elokuussa.

Lasten- ja nuorten terveyden, mielenterveyden, yksinäisyyden ja päihteiden kysymyksiin on suhtauduttava vakavasti. Järvenpään kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan 2020–2021 onkin edelleen nostettu painopisteiksi näiden osa-alueiden varhainen puuttuminen. On tärkeää, että yhteistyörajapinnat sote-palveluihin toimivat, jolloin yhteistyössä voidaan puuttua ajoissa näihin tekijöihin sekä edistää terveyttä ja hyvinvointia.

3.2 Tavoite 2: Heikoimmassa asemassa olevien hyvinvoinnin vahvistaminen

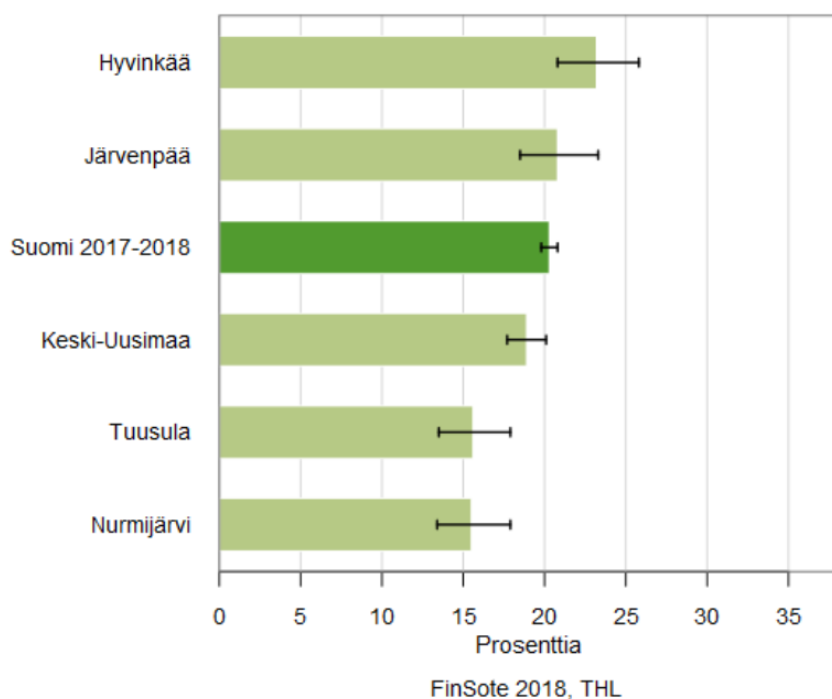
Hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat yleisesti sosioekonomiset tekijät kuten taloudellinen tilanne, koulutustaso, työllisyystilanne sekä asuminen ja perherakenne. Eniten hyvinvointi- ja terveyseroja aiheuttavat juuri nämä sosioekonomiset tekijät.

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut seurattavat indikaattorit:

- 1) Joutunut tinkimään ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan puutteen vuoksi, % (FinSote)
- 2) Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi, % (Kouluterveyskysely)-> mittaria ei saatavissa
- 3) Asunnottomien määrä vuoden lopussa
- 4) Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % (Kouluterveyskysely)
- 5) Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus, % (FinSote)

Järvenpäälaisistä aikuisista viidennes on joutunut tinkimään ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan takia vuonna 2018. (kuva 12.) Miehistä näin ilmoitti 15 % ja naisista 26 %. Työikäisistä 20–54-vuotiaista näin ilmoitti 26 %, 55–74-vuotiaista 14 % ja yli 75-vuotiaista 6 %.

Tinkinyt ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan takia (%)
Keski-Uusimaa

Kuva 12. Joutunut tinkimään ruuasta, lääkkeistä ja lääkärikäynneistä vuonna 2018, lähde: FinSote 2018

Asunnottomien määrän kehityksessä on vuosien 2019 ja 2020 tietojen osalta huomioitava, että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä aloitti v. 2019. Asunnottomien määrä on laskenut 2018 vuodesta, mutta on edelleen korkeampi kuin vuosina 2013–2017. Nuorten asunnottomien määrä on laskenut, naisten määrässä ei havaita suuria muutoksia. Pitkäaikaisasunnottomien määrä on vuodesta 2018 lähtien nousut. Vuosina 2017 (45) ja 2018 (61) kunnan asuttamia henkilöitä oli enemmän verrattuna vuoteen 2019 (10) ja 2020 (22 henkilöä) (taulukko 8).

Yksinäiset asunnottomat laskenta-ajankohtana 15.11.				
	yhteensä	alle 25v	naisia	pitkäaikais-asunnottomia
2013	34	20	11	12
2014	32	13	7	6
2015	31	13	9	4
2016	43	22	9	0
2017	41	15	8	8
2018	64	14	5	5
*2019	47	9	8	17
*2020	40	5	7	14

Kunta asuttanut vuoden aikana		
	yksinäiset	perheet
2013	21	6
2014	20	0
2015	24	1
2016	66	3
2017	45	6
2018	61	-
*2019	10	-
*2020	22	-

Taulukko 8. Yksinäisten asunnottomien määrän kehitys Järvenpäässä vuosina 2013–2020, lähde: Aran asunnottomuus selvitys

Koettu terveys on yleisesti käytetty kokonaishyvintointia kuvaavana mittarina. Keskitasoisen tai sitä heikomman terveyden kokemus kasvaa iän myötä.

Peruskoulun 4.–5. luokkalaisista joka kymmenes, 8.–9. luokkalaisista joka viides, ammattiin opiskelevista joka kolmas ja lukiolaisista joka viides kokee näin.

Työikäisistä vajaa kolmannes ja yli 75-vuotiaista jo yli puolet kokee terveytensä keskitasoiseksi tai sitä heikommaksi. Työikäisistä reilu neljännes ei koe jaksavansa työskennellä eläkeikään asti. (taulukko 9.).

			2017	2018	2019
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4817	Koko maa	yhteensä	7,0		9,0
	Järvenpää		5,7		10,4
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 286	Koko maa		18,8		20,9
	Järvenpää		20,5		19,5
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 3931	Koko maa		21,9		23,2
	Järvenpää		29,7		30,9
Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 3916	Koko maa		19,6		21,2
	Järvenpää		14,7		18,7
Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%) info ind. 4386	Koko maa		25,0	23,7	
	Järvenpää			26,2	
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat info ind. 4334	Koko maa		28,2	27,5	
	Järvenpää			28,1	
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 4335	Koko maa		53,5	48,0	
	Järvenpää			42,0	
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet info ind. 4336	Koko maa		64,0	57,9	
	Järvenpää			51,9	

Taulukko 9., lähde: Sotkanet

Alkoholia liikaa käyttäviä aikuisia on järvenpääläisistä reilu kolmannes. Humalahakuisesti alkoholia käyttää noin joka kymmenes. Alkoholia viikoittain käyttävien 8.–9.-luokkalaisten osuus on vähentynyt noin 5 %:iin. Ammattiin opiskelevien viikoittainen alkoholinkäyttö on kasvanut 15 %:iin. Lukioikäisten alkoholinkäyttö on samalla tasolla kuin 8.–9. luokkalaisten. Vuoden 2017 arvo puuttuu.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa ilmoittaa olevansa noin 12 % 8.–9.-lk ja lukioikäisistä 13 %. Ammattiin opiskelevilla osuus on selkeästi suurempi 27 %.

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttaa eniten haittaa ammattiin opiskelevien keskuudessa.

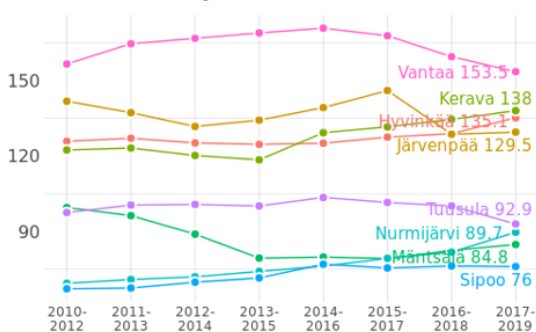
			2016	2017	2018	2019
Alkoholia humalahakuisesti käyttävien osuus (AUDIT-1k) (%), 20 - 64-vuotiaat info ind. 4419	Koko maa	yhteensä	12,7	12,3	10,4	11,9
	Järvenpää				10,8	
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) info ind. 4411	Koko maa		32,7	34,3	29,9	32,3
	Järvenpää				32,8	
Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 4739	Koko maa			5,0		4,4
	Järvenpää			7,0		4,6
Käyttää alkoholia viikoittain, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 4740	Koko maa			14,6		12,8
	Järvenpää			10,7		15,3
Käyttää alkoholia viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 4741	Koko maa			6,6		6,3
	Järvenpää			0,0		5,3
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 289	Koko maa			10,2		9,6
	Järvenpää			16,3		11,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 3935	Koko maa			28,8		26,9
	Järvenpää			18,2		26,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 3920	Koko maa			18,1		17,8
	Järvenpää			9,2		13,1
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4841	Koko maa			1,9		1,9
	Järvenpää			2,0		2,3
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4766	Koko maa			5,2		5,3
	Järvenpää			5,7		4,5
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4767	Koko maa			6,4		6,5
	Järvenpää			11,2		9,3
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4768	Koko maa			6,3		6,2
	Järvenpää			9,2		5,8

Taulukko 10., lähde: Sotkanet

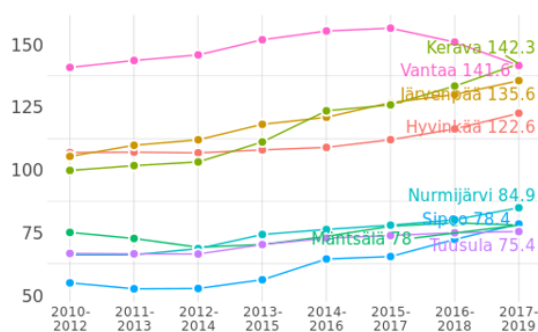
Täydentävinä indikaattoreina esitetään Sokra-hankkeessa kehitetyt huono-osaisuusindikaattorit. Huono-osaisuusindikaattorit on muodostettu useammasta indikaattorista muodostamalla ns. summaindikaattori kuvaamaan tiettyä ilmiötä. Vertailu on tehty naapurikuntiin. Sen vuoksi tässä ei voida esittää vertailua kaikkiin Keski-Uusimaan kuntiin.

Tuloksia tulkitessa pitää kuitenkin muistaa, että kyse on alueiden tilanteesta suhteessa muihin alueisiin eikä absoluuttisista arvoista. Järvenpää asettuu selkeästi huono-osaisuudessa muiden vastaavien kaupunkikuntien joukkoon kuten Hyvinkää, Kerava ja Vantaa, ja erottautuu muista Keski-Uusimaan kunnista kuten Tuusulasta, Nurmijärvestä ja Mäntsälästä (taulukot 11–14). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sekä palveluiden kehittämisessä on huomioitava kasvavan kaupungin mukanaan tuomat huono-osaisuuden haasteet. Tarkemmin yksittäisiin mittareihin voi tutustua taulukossa mainitusta linkistä.

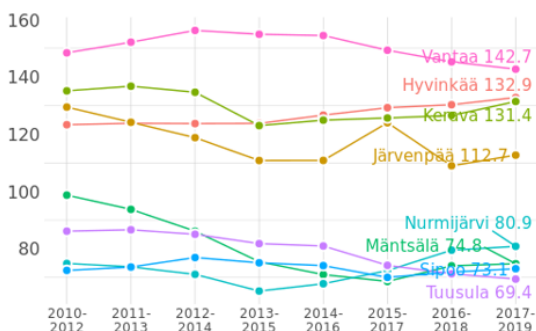
Huono-osaisuus yhteensä

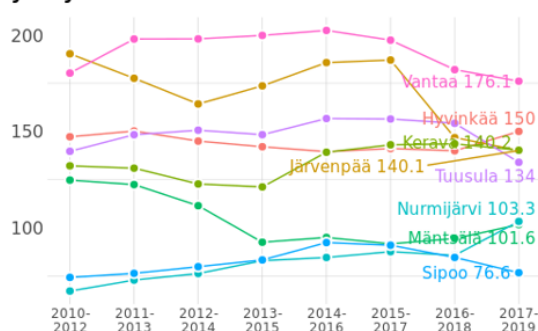
Inhimillinen huono-osaisuus

Huono-osaisuuden sosiaaliset seuraukset

Huono-osaisuuden taloudelliset yhteydet

Taulukot 11-14. Huono-osaisuuden ulottuvuudet, lähde: Diak-karttasivusto: [Uusi karttasivusto paljastaa, miten huono-osaisuus vaihtelee alueiden välillä – Dialogi \(diak.fi\)](https://uusi.karttasivusto.paljastaa.miten.huono-osaisuus.vaihtelee.alueiden.välillä-dialogi.diak.fi)

3.3 Tavoite 3: Liikkumisen lisääminen

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut seurattavat indikaattorit:

1. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %, kouluterveyskysely
2. Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus, %, FinSote

Lasten ja nuorten liikkumisesta on saatavissa vertailutiedot vuosilta 2017 ja 2019. Liikunnan määrä on laskenut (v. 2017 45 % -> v. 2019 35 %) ja vähintään tunnin päivässä liikkujia on eniten 4.-5.-luokkalaissa. Peruskoulun 8.-9.-luokkalaista vähintään tunnin liikkuu vajaa neljännes, lukiolaisista 15 % (lisäystä 2 % vuoteen 2017 verrattuna), ammattiin opiskelevista vajaa viidennes (liikkujien määrä laskenut 9 % vuodesta 2017) (taulukko 15.). Tarkempia tietoja 5. ja 8-lk:n liikunnasta on kuvattu kertomuksen liitteessä 1 (Move-tulokset).

Aikuisista 20–64-vuotiaista liikuntaa harrastamattomia on viidennes, 65-vuotta täyttäneistä reilu viidennes ja yli 75-vuotiaista kolmannes. Suomeen verrattuna Järvenpäässä liikuntaa harrastetaan enemmän (taulukko 15.)

			2017	2018	2019
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat info ind. 4446	Koko maa	yhteensä	22,2	20,7	
	Järvenpää			19,5	
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 4447	Koko maa		31,1	23,3	
	Järvenpää			21,0	
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet info ind. 4448	Koko maa		40,8	35,0	
	Järvenpää			30,3	
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4822	Koko maa		45,1		39,5
	Järvenpää		45,2		35,0
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 4727	Koko maa		19,2		21,9
	Järvenpää		23,8		23,0
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4728	Koko maa		12,6		15,0
	Järvenpää		13,1		14,6
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) info ind. 4729	Koko maa		13,1		13,9
	Järvenpää		28,4		18,5

Taulukko 15. Vapaa ajan liikuntaa harrastamattomat aikuiset sekä vähintään tunnin päivässä liikkuvat lapset ja nuoret, lähde: Sotkanet

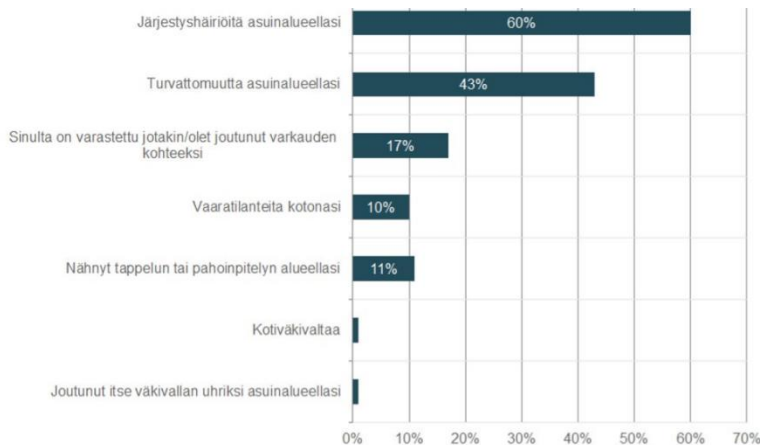
3.4 Tavoite 4: Kodin, lähiympäristön ja kaupunkiympäristön turvallisuus

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut seurattavat indikaattorit:

1. Kuntalaisten turvallisuuden tunne (Hyvinvointi, osallisuus ja turvallisuuskysely)
2. Päihdekiinniotot -> päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista epäillyt / 1000 asukasta
3. Nuorten tekemät rikokset -> rikoksista syyllisiksi epäillyt 0–14-vuotiaat, 15–17-vuotiaat ja 18–20-vuotiaat

Järvenpään asukkaat saivat vastata kaikille avoimeen webropol-kyselyyn 25.1.-7.2.2021. Turvallisuudesta kysyttiin seuraavasti: ”Oletko vuoden 2020 aikana kokenut seuraavia asioita (voit valita yhden tai useita). Vastaajia oli 164 ja eri vaihtoehtoja valittu 234.

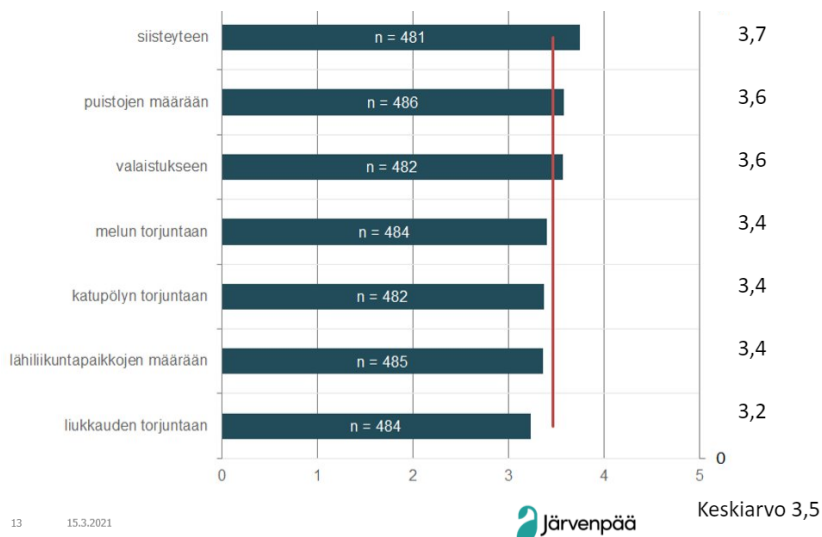
Suurin osa vastaajista (60 %) oli kokenut järjestyshäiriöitä asuinalueella, seuraavaksi eniten oli koettu turvattomuutta asuinalueella (43 %). Varkauden kohteeksi joutuneita oli vastaajista 17 %. Joka kymmenes oli kokenut vaaratilanteita kotona. Joka kymmenes oli nähnyt tappelun tai pahoinpitelyn asuinalueellaan. Kotiväkivaltaa kokeneita oli 1 % ja saman verran vastaajista oli itse joutunut väkivallan uhriksi.

Kuva 13. Kuntalaisten hyvinvointikysely 2021

Kysymyksen “mikä edistäisi turvallisuuttasi” vastauksissa nousi vahvasti esille osallisuus. Oma perhe ja läheiset, hyvät ja luotettavat naapurit sekä viihtyisä ja turvallinen asumisympäristö. Poliisin näkymistä katukuvassa liikkuvana partiona ja jalkautuneena toivottiin enemmän. Esimerkiksi päihtyneet henkilöt kaupan läheisyydessä koetaan epämiellyttävinä heidän arvaamattoman käytöksensä vuoksi. Hyvä toimiva valaistus, teiden auraus ja hiekotus nousi monessa vastauksessa esille. Liikkuminen päiväsaikaan koetaan turvalliseksi, mutta pimeällä/iltapäivällä ei ainakaan yksin liikuta kotoa. Myös toimivimmat terveyspalvelut sekä helpompi pääsy terveyskeskukseen lääkärin vastaanotolle edistäisi turvallisuutta.

“Kuinka tyytyväinen olit asuinalueesi”....? Tyytyväisimpiä oltiin asuinalueen siisteyteen, puistojen määrään ja valaistukseen. Tyytyväisyys jäi alle keskiarvon melun ja katupölyn torjunnassa, lähiliikuntapaikkojen määrässä ja liikkukauden torjunnassa. (Kuva 14.)

Kuva 14. Kuinka tyytyväinen olet seuraaviin asioihin asuinalueellasi; asteikko 0-5

Valtaosalle vastaajista (78 %) ei ollut sattunut tapaturmaa vuoden 2020 aikana. Yleisin tapaturma oli ollut kaatuminen (14 %) ja liukastuminen (10 %). Liikenneonnettomuus oli sattunut 3 %:lle vastaajista.

Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt /1000 asukasta määrät ovat lisääntyneet ollen korkeammalla tasolla kuin koko maassa. Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen lasten ja nuorten määrät /1000 asukasta määrät ovat laskeneet kaikissa ikäryhmissä. Alle koko maan tason ollaan nuorimpia lukuun ottamatta muissa ikäryhmissä (taulukko 15.)

			2015	2016	2017	2018	2019
Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt / 1 000 asukasta info ind. 3896	Koko maa	yhteensä	14,3	13,8	13,8	14,1	13,9
	Järvenpää		11,7	11,1	11,5	10,1	14,2
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä info ind. 3893	Koko maa		8,2	8,6	9,5	8,6	9,9
	Järvenpää		11,7	13,1	13,1	6,4	11,3
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä info ind. 3894	Koko maa		87,6	80,8	73,6	71,7	75,1
	Järvenpää		90,1	105,3	75,3	74,9	72,9
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä info ind. 3895	Koko maa		146,2	140,5	162,3	137,1	134,1
	Järvenpää		123,0	135,3	129,3	133,4	126,9

Taulukko 15. Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt/1000 asukasta ja rikoksista syyllisiksi epäillyt lapset ja nuoret/1000 asukasta, lähde: Sotkanet

3.5 Tavoite 5: Palveluverkon uudistaminen sekä toimivat palveluketjut sosiaali- ja terveystalouden kanssa

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut tavoitteet:

1. Päivitetty palveluverkkosuunnitelman suunnitelma

Opetuksen ja kasvatuksen palveluverkon päivitys palautettiin lautakuntakäsittelystä valmisteluun syksyllä 2020. Uudelleen tarkastelu saadaan valmiiksi päätöksentekoon viemistä varten toukokuussa 2021. Palveluverkkosuunnitelmatyössä käytetään apuna väestösuunnitteita, joiden avulla tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen tulevia lapsi- ja oppilasmääriä sekä niistä syntyvää palvelutarvetta eri alueilla. Samalla tarkastellaan tilaverkon riittävyyttä sekä koulu- ja päiväkotikiinteistöjen kuntoa palvelujen tuottamiseen.

2. Hyväksytty HYVON palveluverkon erilliselvitys

Erilliselvityksessä lähtökohtana on kuntalainen aktiivisena toimijana ja kuntalaisten palvelutarpeet. Palveluverkko kattaa fyysisten tilojen lisäksi virtuaaliset tilat ja verkostoyhteistyönä toteutettavat alustat. Palveluverkkosuunnitelmatyö on käynnistynyt palvelumäärittelyiden ja nykytilakartoituksen osalta. Keväällä 2021 työn alla ovat hyvinvointipalveluiden palveluvisiot, palvelukuvaukset ja kiinteistöjen kuntokartoitukset.

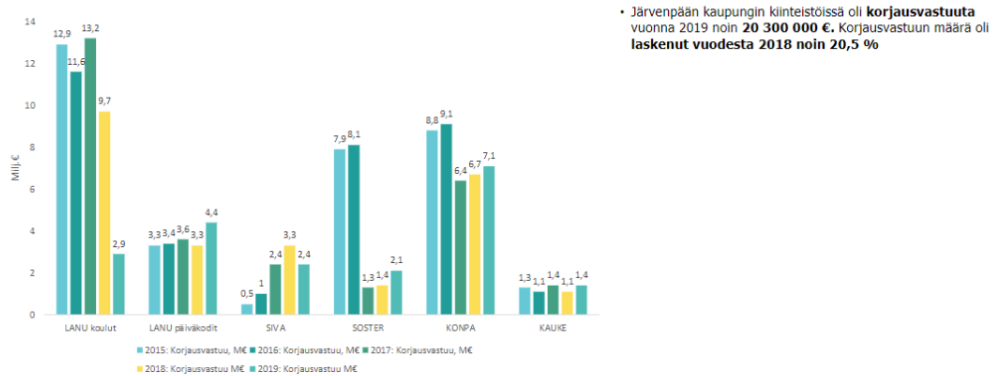
Liikunnan olosuhdeverkkoselvitys 2021–2035 valmistuu keväällä 2021.

3. Investointisuunnitelman toteutuminen ja heikkokuntoisten kiinteistöjen määrä

Kiinteistöallianssin 2020 Onnistumisen arviointiraportin (kuvat 13 ja 14) mukaisesti kiinteistöjen keskimääräinen kunto on parantunut ja kaupungin kiinteistöjen korjausvelka on

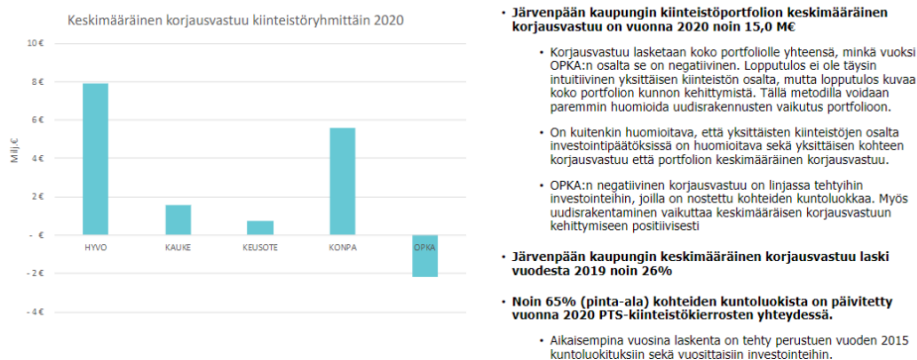
pienentynyt viime vuosina merkittävästi. Huonokuntoisia rakennuksia on korvattu vuosikymmenen lopussa tehdyillä merkittävillä uudisinvestoinneilla ja heikkokuntoisimpien rakennusten purkamisen seurauksena. Allianssin korjausinvestointeja on toteutettu suunnitelmien mukaisesti.

9. Kiinteistöjen korjausvastuu vanhojen palvelualueiden mukaan vuosina 2015-2019

Kuva 13. Ote Kiinteistöallianssi 2020 Onnistumisen arviointiraportista

10. Kiinteistöjen korjausvastuu uusien palvelualueiden mukaan

Kuva 14. Ote Kiinteistöallianssi 2020 Onnistumisen arviointiraportista

4. Palveluketjujen toimivuus

Palveluprosesseja on kuvattu pilottien osalta:

- Lasten -ja nuorten psykiatrian hoitoketjutyöskentely on sovittu rakenteisiin Keusoten, esh:n ja kuntien edustajien kanssa. Hoitoketjut on tehty. Keusoten johdolla on käyty läpi hoitopolkuja ja kehitetty keskustelualustoja yhteistyön sujuvoittamiseksi.
- Neuvolan- ja varhaiskasvatuksen prosessi, selkiytynyt, kuvattu ja käytössä ja toimii.
- Kuntouttavan työtoiminnan prosessi työstetty valmiiksi.
- Kesätyöllistämiseen, palkkatukityöllistämiseen ja velvoitetyöllistämiseen liittyvästä yhteistyöstä ja asiakaspalveluprosesseista sovittu Keusoten ja kaupungin välillä. Toimintamallin työstö monialaisen työ- ja toimintakyvyn arviointiprosessin aikaan saamiseksi aloitettu. On saatu TEM:n hankerahoitus Keusoten ja alueen kuntien kanssa Työkykyhankkeen käynnistämiseksi vuoden 2021 alusta.

- Kuntien ja KEUSOTE:n maahanmuuttotyön (kotoutumispalvelujen) palveluprosessien kuvauksia on tehty. Kuntien maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittäminen jatkuu TEM:n rahoittaman hankkeen avulla 1.9.2020-31.8.2021. Tavoitteena alueellinen toimintamalli

Lähteet:

Sotkanet -[tilastokanta](#)

Tilastokeskus

Diak-karttasivusto: [Uusi karttasivusto paljastaa, miten huono-osaisuus vaihtelee alueiden välillä – Dialogi \(diak.fi\)](#)

Liitteet

Liite 1. Toimenpiteet palveluissa hyvinvointisuunnitelman painopisteiden mukaan

Liite 2. Hyvinvointi, osallisuus ja turvallisuus kuntalaisten kokemina v. 2020